Zeecruise/PTA/Ontwikkeling westelijk deel van het IJ

4 juli 2024

Aanleiding

Bij behandeling in het college van 25 juni 2024 is ingestemd met:

Het geven van een opdracht tot onderzoek naar de mogelijkheden en consequenties van de verplaatsing PTA naar de Coenhaven.

Dit aanvullend financieel-economisch en juridisch onderzoek wordt medio 2025 opgeleverd. Huidige inschattingen van een verplaatsing van de PTA naar de Coenhaven laten een financieel tekort zien, variërend tussen de 5.1, 2, b en 5.1, 2, b Nader onderzoek naar de kosten (ook inclusief herbestemming huidige locatie PTA) en de dekking is nodig om een exactere prognose van de financiële consequenties inzichtelijk te maken.

Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek besluit de gemeente Amsterdam, in afstemming met het ministerie van IenW, de Port of Amsterdam en provincie Noord-Holland, of de verplaatsing naar de Coenhaven haalbaar is.

Met als voorwaarde de financiële haalbaarheid, is het streven dat Amsterdam na deze onderzoeken en gesprekken met het Rijk, Port of Amsterdam en de provincie Noord-Holland tot gezamenlijke bindende afspraken komt over de ontwikkeling van het westelijk deel van het IJ, inclusief de verplaatsing van de PTA naar de Coenhaven en de realisatie van de Westbrug. Over de gezamenlijke inrichting van het proces hiertoe, de te onderzoeken inhoud en de besluitvorming wordt in eerste aanleg (najaar 2024) een gezamenlijke Terms of Reference voorgesteld, om in het najaar van 2025 tot een bindende afspraak te komen over de genoemde ontwikkeling.

Belangen en thema's

In de analyse van Berenschot is gebruik gemaakt van bestaande onderzoeken, die waar mogelijk zijn geactualiseerd naar een actueler prijspeil. Dit is ook van toepassing op het kostenplaatje van verplaatsing naar de Coenhaven. Deze cijfers (huidige inschattingen laten een financieel tekort zien van tussen de 5.1, 2, b en 5.1, 2, b Dit is de resultante van ca. 5.1, 2, b aan investeringskosten en 5.1, 2, b tot 5.1, 2, b aan grondopbrengsten vanwege herontwikkeling van de huidige PTA locatie) zijn echter een zeer globale indicatie, uitgevoerd door de gemeente Amsterdam in samenwerking met Port of Amsterdam. Ook is onvoldoende beeld van de benodigde investeringen om de walstroom om te bouwen en de herontwikkelingswaarde van de locatie Veemkade. Ook is in deze globale berekening nog geen rekening gehouden met erfpacht. Voor een zorgvuldige afweging is meer inzicht nodig in de financiële impact bij verplaatsing naar de Coenhaven, die bij voorkeur wordt uitgevoerd in een nader onderzoek in samenwerking met het ministerie van IenW en Port of Amsterdam en de provincie Noord-Holland (gezamenlijke factfinding).

De belangen bij dit dossier zijn groot. Vandaar het voorstel om relevante partners, Havenbedrijf, Ministerie Infrastructuur & Waterstaat en de provincie Noord-Holland te betrekken bij het vervolg onderzoek. Er is meer zicht nodig op de stand van zaken bij dit dossier en meer duidelijkheid over de belangen van alle betrokken partners. Zodoende kan er perspectief ontstaan op mogelijke

oplossingen voor de verplaatsing van de PTA en de financiering van de Westbrug. Ook het zoeken voor een oplossing voor (extra) ligplaatsen voor de binnenvaart heeft sterke banden hiermee.

De ontwikkelingen rondom het westelijk deel van het IJ raken onder andere aan de volgende thema's:

- Klimaat, luchtkwaliteit, milieuzone etc. voor verplaatsing van de PTA.
- Regionaal zeecruisebeleid
- Inkomsten (Havenbedrijf, business case verplaatsing PTA)
- Exploitatie Coen- en Vlothaven (in ieder geval t/m 2040)
- Sprong over het IJ (met name aanleg Westbrug en voetgangerspassage CS)
- Ontwikkelingsperspectief Haven-Stad
- *Inrichtingsplan? Mbt extra* ligplaatsen voor de binnenscheepvaart

Partners

Onder andere de volgende partners hebben belangen hierbij:

- Min I&W
- Havenbedrijf
- Zeecruise branche
- Gemeente Amsterdam
- Exploitant PTA
- Partners (gemeenten) in Noorzeekanaalgebied
- Provincie Noord-Holland/Omgevingsdienst NZKG

Stappen

De verdiepende analyse van Berenschot dient als een begin van het vervolg. Een volgende stap is om in samenspraak met alle relevante partijen te komen tot een Terms of Reference, die kan dienen als basis voor het vervolg onderzoek.

Invulling bestuurlijke afspraken (Terms of Reference) 2025: Afspraak met Port of Amsterdam en ministerie IenW zou niet alleen over de verplaatsing van de PTA moeten gaan maar ook over de realisatie van de hiermee samenhangende Westbrug, om zo te komen tot bindende afspraken over de ontwikkeling van het westelijk deel van het IJ.

Onderzoek 2024- 2025

De gemeente Amsterdam doet, samen met Port of Amsterdam en het ministerie van IenW en de provincie Noord-Holland, aanvullend financieel-economisch en juridisch onderzoek naar de consequenties van het stoppen op de huidige locatie en een mogelijke verplaatsing naar de Coenhaven. Het rapport wordt medio 2025 opgeleverd. Op basis van deze uitkomsten besluit de gemeente Amsterdam, in afstemming met ministerie van IenW, de Port of Amsterdam en provincie Noord-Holland, in het najaar van 2025 of de verplaatsing naar de Coenhaven haalbaar is. Onderdeel van dit onderzoek is het nader uitwerken van de financiële haalbaarheid van de PTA op de nieuwe locatie en actualiseren van de ramingen van de verplaatsing, zodat er een gedeeld en eenduidig beeld ontstaat van de nog te dekken (onrendabele) kosten. Daarna zal gesproken worden over de bekostiging, waarbij niet alleen de verplaatsing van de PTA maar ook de Westbrug betrokken wordt. Ook zal onderzocht worden welke mogelijkheden tot verduurzaming er zijn voor de cruiseschepen die Amsterdam aandoen.

Juridisch onderzoek betreft onder andere de juridische planologische inpassing van een PTA in de Coenhaven (voortzetting van eerder onderzoeken voor o.a. stikstofdepositie en omgevingsveiligheid).

Daarbij nodigt de gemeente Amsterdam het Rijk, Port of Amsterdam en de provincie Noord-Holland uit om tot gezamenlijke bindende afspraken te komen over de ontwikkeling van het westelijk deel van het IJ. Over de gezamenlijk inrichting van het proces hiertoe, de te onderzoeken inhoud en de besluitvorming wordt in eerste aanleg (najaar 2024) een gezamenlijke Terms of Reference voorgesteld, om in het najaar van 2025 tot een bindende afspraak te komen.

Het is belangrijk dat vanaf het begin op het juiste niveau gestart wordt met deze samenwerking. Onderdelen van het vervolg zijn:

- Hoe zit de business case van de verplaatsing van de PTA eruit. De Haven zou hier de lead in moeten nemen. Zij zijn direct belanghebbende en de eigenaar van de huidige PTA. Ook zijn zij eigenaar van de beoogde nieuwe locatie in de Coenhaven.
- Onderzoeken welke vergunningen er nodig zijn voor de nieuwe locatie van de PTA.
- Wat is er nodig om de Westbrug te financieren en welke partijen kunnen daarin bijdragen.
- Wat is er nodig om extra ligplaatsen voor de binnenvaart mogelijk te maken (heeft enige urgentie)
- er in de afgelopen ca. 10 jaar is besproken, wat er is besloten, welke afspraken er zijn gemaakt tussen betrokken partners, hoe partijen aankijken tegen die afspraken en waar de overeenstemming maar zeker ook de tegenstellingen zijn.
- Wie eigenlijk waar voor verantwoordelijk is en waar zeggenschap over verschillende aspecten van het onderwerp liggen.

Uitvraag

Vanwege de grote hoeveelheid aan thema's en belangen bij dit dossier en de (naar verwachting) uiteenlopende verwachtingen van de verschillende partners over de verschillende onderdelen, is de inzet van een externe partij met een sterke reputatie in het analyseren van en adviseren over complexe publieke vraagstukken van belang. Indien de gemeente Amsterdam of één van haar partners het dossier oppakt en stappen gaat zetten, dan kan dat mogelijk tot argwaan leiden bij de andere partners.

Tijd

De mogelijke planning van dit traject kan er als volgt uitzien:

- Uitvraag bespreken met directeur Ruimte & Economie augustus 2024
- Bespreken met en instemming krijgen van betrokken wethouders augustus 2024
- Betrokken wethouders informeren over de uitvraag eerste helft september 2024
- Uitvraag uitsturen en bureauselectie i.s.m. extern partijen september 2024
- Informeren via DO IJ en NZKG betrokken partijen oktober 2024
- Start opdracht z.s.m.
- Oplevering resultaat aan wethouder(s) medio april 2025

Bestuurlijke opdrachtgever: ? wethouder Lucht & Zeehaven in afstemming met wethouders Economie, Verkeer & Infrastructuur, Ruimtelijke Ordening en Deelnemingen

Ambtelijke opdrachtgever: directeur Ruimte & Economie, met de counterparts van Haven, Min IenW en provincie NH.

Het voorstel is om de projectleider direct te laten rapporteren aan de ambtelijk opdrachtgever.
Begeleidingsgroep: V&OR, G&O, R&D, Sprong over t IJ, (EZC)